

BVD/SBP

- rapportage over internationale ontwikkelingen
feiten en achtergronden die van belang
kunnen zijn voor de binnenlandse veiligheid

Nr. A81/012

22 november 1981

BULGAARSE BOERENPARTIJ IN DE INTERNATIONALE POLITIEK

Eind september j.l. bracht de Bulgaar een bezoek aan Nederland op uitnodiging van D'66 en de PPR. Hij kwam in zijn hoedanigheid van partij-leider van de Bulgaarse Agrarische Nationale Unie, naast de CP de enige officieel erkende politieke partij in Bulgarije.

Aangezien deze Unie de laatste jaren steeds meer op de voorgrond treedt in de Bulgaarse contacten met Westeuropese partijen en organisaties, zal in dit rapport deze partij nader worden belicht. Omdat de Unie pretendeert de voortzetting te zijn van de rond de eeuwwisseling opgerichte Bulgaarse Agrarische Unie, zal eerst enige aandacht worden geschonken aan de historie. Daarna zal ingegaan worden op de positie van de Unie in het Bulgaarse systeem en op haar relatie tot de Bulgaarse CP.

BULGAARSE BOERENPARTIJ IN DE INTERNATIONALE POLITIEK

De twintiger jaren

Rond de eeuwwisseling werd in de monarchie Bulgarije de Bulgaarse Agrarische Unie opgericht als politieke partij voor de kleine agrariërs. De Unie was links, republikeins en pacifistisch en verdedigde het grondbezit van de kleine boeren.

In 1919 werd de Unie bij de toen gehouden parlementsverkiezingen de grootste partij en vormde haar leider, _____, een coalitie-regering. Bij de volgende verkiezingen (in 1920) verkreeg de Unie de absolute meerderheid waardoor _____ een exclusieve Unie-regering kon formeren, die er vervolgens in slaagde grote agrarische hervormingen aanvaard te krijgen. Toen _____ in die jaren de Bulgaarse CP (de BKP) samenwerking aanbood, werd dit afgewezen : de BKP bestempelde de Unie als "een werktuig van de koelakken".

In juni 1923 werd de regering _____ ten val gebracht door een staatsgreep van officieren, rechtse politici en hofkringen; werd enige dagen later vermoord. De BKP verklaarde direct zich neutraal op te stellen in het conflict. De Komintern, die toen frontvorming van arbeiders en kleine boeren propageerde, riep de BKP op de kant van de Unie te kiezen. Toen de BKP-top dit weigerde, zorgde de Komintern ervoor, dat de onwillige partijleiding werd vervangen : De nieuwe BKP-leiders ontketenden vervolgens in september 1923 een opstand, die echter vanaf het begin tot mislukken gedoemd was.

Na het bewogen jaar 1923 begon een periode van samenwerking tussen de link radicale vleugel van de Unie, de Pladne-groep geheten, en de BKP, terwijl gematigde Unie-kringen contact zochten met de "burgerlijke" partijen. De Pladne-groep werd geleid door _____, die echter reeds spoedig werd vermoord, en later door zijn broer _____ werd opgevolgd.

De veertiger jaren

In december 1941 schaarde Bulgarije zich - zij het eerst slechts louter formeel - aan de zijde van Duitsland door de oorlog te verklaren aan Engeland en de V.S. - maar niet aan de USSR - . De verschillende groepe-

ringen die het met deze keuze voor nazi-Duitsland oneens waren, vonden elkaar in het in 1942 op instigatie van Moskou door de BKP opgerichte Vaderlands Front. In dit Front verenigden zich de BKP, de weer verenigde Unie, de sociaal-democraten en de Zveno *) toe. Het Front begon een vrij actieve partizanenstrijd, doch slaagde er niet in om op eigen kracht Bulgarije te bevrijden.

Op 5 september 1944 verklaarde de Sowjet-Unie Bulgarije de oorlog, waarop het Rode Leger op 8 september de Bulgaarse grens overschreed. Op 9 september ontketende het Front vervolgens een opstand en vormde het een coalitie regering, waarin de BKP onder andere de voor haar zeer belangrijke portefeuilles van Binnenlandse Zaken (politie) en Justitie (rechtspraak) in handen kreeg. De Zveno werd vrijwel direct uit het Front gewerkt omdat zij geen aparte klasse heette te vertegenwoordigen **).

Inmiddels was de leider van de voor-oorlogse gematigde Unie-stromingen, , uit ballingschap teruggekeerd en had hij de leiding over de hele Unie in handen genomen. Toen bleek dat van de Unie een volwaardige tegenhanger van de BKP wilde maken, dwong Moskou begin 1945 , de oude Pladne-leider, te verwijderen en zelf de leiding over te nemen. Moskou bleek zich echter in te hebben vergist : Hij nam namelijk de fakkel van over. In juli 1945 stapte met zijn Unie uit het Vaderlands Front, waarin slechts een kleine rest van Unie-leden achterbleef. Vervolgens deed , die de verenigde oppositie ging leiden, een beroep op de in Potsdam bijeen zijnde Geallieerde leiders om werkelijk vrije verkiezingen in Bulgarije te garanderen. Deze oproep had in zoverre gevolg, dat Moskou en haar volgelingen in Bulgarije zich terughoudend opstelden tegenover de

---

*) De Zveno was een groep van autocratische, anti-Duitse officieren en intellectuelen.

**) De sociaal-democraten, voorzover die in 1948 nog tot het Front behoorden, werden toen gedwongen in de BKP op te gaan : Volgens de BKP was het niet mogelijk dat twee partijen de ene arbeidersklasse vertegenwoordigden.

oppositie. In deze houding kwam eerst verandering toen de Amerikaanse Senaat in de loop van 1947 het vredesverdrag met Bulgarije ratificeerde : werd de dag daarna gearresteerd en later geëxecuteerd, terwijl zijn Unie werd verboden.

De kleine rest van Unie-leden, die in 1945 was achtergebleven in het Vaderlands Front, ging verder door het leven als de Bulgaarse Agrarische Nationale Unie (Bulgarski Zemedelski Narodni Suyuz, BZNS). Haar eerste leider, _____, werd reeds spoedig vervangen door _____, die zich in de beslissende jaren (1944-'47) een willig werktuig in de handen van Moskou en de BKP had betoond. In 1946 erkende de BZNS het klasse-principe en de historische wetmatigheid van de leidende rol van de CP.

De historische pretentie van de huidige BZNS

De BZNS voert de pretentie de rechtmatige voortzetting te zijn van de oude Unie. Zo vierde de BZNS in 1975 op grootscheepse wijze haar 75-jarig bestaan. In zijn herdenkingsrede merkte BZNS-leider _____ *) op, dat zijn organisatie "sedert 1923 zeer actief deelnam aan de strijd samen met de BKP, eerst voor de zege van de volksmacht en vanaf september 1944 voor de opbouw van het socialisme". Volgens hem was er reeds 40 jaar "een revolutionaire en politieke eenheid met de BKP : De BKP en de BZNS zijn broederpartijen".

De BZNS onderstreepte haar historische pretentie opnieuw toen zij in 1980 een grote herdenking organiseerde in verband met de 100e geboortedag van _____, die de grootste BZNS-leider uit de geschiedenis werd genoemd **).

---

*) _____ volgde in 1974 _____ op als BZNS-leider en als eerste vice-voorzitter van de Bulgaarse Staatsraad; _____'s functie van voorzitter van het Vaderlands Front ging echter niet op hem over. _____ was van 1962 tot 1966 minister van Justitie en van 1966 tot 1974 vice-premier.

**) Overigens staat de huidige BZNS niet geheel kritiekloos tegen de Unie uit _____'s dagen. In 1972 schreef de eerdergenoemde _____ d "de tegen de Unie gerichte staatsgreep in juni 1923 het gevolg was v door de Unie gemaakte fouten : De Unie had zich toen afgesloten van de arbeidersklasse (in casu de BKP) en speelde daarmee de reactie in de kaart". Een vertekening van de historie moet hier blijkbaar de huidige relatie met de BKP dienen.

De huidige positie van de BZNS

Volgens de sedert 1971 van kracht zijnde grondwet is "de BKP de leidende kracht in maatschappij en staat" en werkt de BKP "in nauwe, broederlijke samenwerking met de BZNS".

In de praktijk komt de samenwerking van de BKP met de BZNS erop neer, dat zij samen met de andere erkende maatschappelijke organisaties, zijn ondergebracht in het Vaderlands Front, dat de leidende rol van de BKP erkent. Dit Front dient bij verkiezingen voor vertegenwoordigende lichamen gezamenlijke kandidatenlijsten in. Zo bestond bij de laatste verkiezingen voor de Nationale Vergadering (juli 1981) de kandidatenlijst uit BKP-ers (68%), BZNS-leden (25%) en "onafhankelijken" (7%). De verkiezingscampagnes worden gevoerd "door het Front onder leiding van de BKP en met actieve medewerking van de BZNS, de vakbeweging, de communistische jeugdbeweging en andere maatschappelijke organisaties", aldus Vaderlands Front-voorzitter *) in april 1981.

Dat de BZNS zeker geen onafhankelijk opererende partij is, blijkt bijvoorbeeld duidelijk uit een rede die BKP-leider _____ in mei 1981 heeft gehouden. Hij zei toen ondermeer dat "de BKP en de BZNS broederpartijen zijn met gezamenlijke programma's en gemeenschappelijke aspiraties : Zij werken in volledige unanimitieit van gedachten en acties".

Ook een in juli 1981 gepubliceerd artikel van _____ laat in dezen weinig ruimte voor misverstand. Hij schreef toen namelijk, dat de BZNS een "trouwe bondgenoot en waardige partner" van de BKP is.

Als "vertegenwoordigster" van de boerenklasse in Bulgarije is de belangrijkste binnenlandse taak van de BZNS onmiskenbaar om de plattelandsbevolking achter het beleid van de BKP te scharen.

Internationale contacten van de BZNS

Op het 34e congres van de BZNS, dat in mei 1981 in Sofia werd gehouden, waren 112 delegaties uit 80 landen aanwezig **). Direct aansluitend aan

---

*) _____ is tevens lid van het Politburo van de BKP.

**) Vanuit Nederland waren delegaties van de PPR (die reeds sedert 1974 contacten onderhoudt met de BZNS) en van D'66 naar Sofia gereisd.

het congres werd in Sofia een door de BZNS georganiseerd symposium gehouden onder het thema 'Détente, vrede en sociale vooruitgang'.

Vrijwel alle congresdelegaties woonden dit symposium bij *).

In zijn als het hoogtepunt van het symposium aangemerkte openingsrede haalde BKP-leider fel uit naar de verhoging van de Amerikaanse defensie-inspanning en stelde hij dat de stelling onjuist was, dat de USSR voordeel putte uit de détente. Bovendien, zo zei hij verder ondermeer, is de USSR nimmer initiatiefnemer geweest in de bewapeningswedloop, maar heeft zij juist diverse keren initiatieven genomen om te komen tot zeer belangrijke stappen op het terrein van vrede en samenwerking tussen staten en volkeren. Deze openingswoorden van gaven heel goed de toonzetting van het gehele symposium weer, zoals ook duidelijk werd uit de slotrede van . Deze concludeerde daarin, dat de deelnemers aan het symposium zich uitspraken voor verdediging van de détente en dat zij de zijde kozen van degenen, die strijden voor een politiek van vreedzame coëxistentie.

Dat de BZNS evenmin in internationaal opzicht een onafhankelijke politiek bedrijft, bleek reeds duidelijk uit de al eerder genoemde herdenkingrede van in 1975. Hij zei toen ondermeer, dat de BZNS ijvert voor de totale overwinning van de vreedzame en constructieve buitenlandse politiek van Bulgarije, die onlosmakelijk verbonden is met de politiek van de USSR en de andere socialistische landen. "De internationale politiek van de BZNS is gericht op de strijd voor vrede en begrip tussen de volkeren en op de bevestiging van het principe van vreedzame coëxistentie tussen landen met verschillende sociale stelsels", zo voegde hij daaraan toe. En ook 's reeds gememoreerde artikel uit 1981 laat geen ruimte voor misverstand, als hij schrijft dat de BZNS van ganser harte steun geeft aan de buitenlandse politiek van Bulgarije, waarvan de vriendschap met de USSR en de andere socialistische landen de hoeksteen is.

In de laatste jaren heeft de BZNS steeds meer ruimte toegemeten gekregen om contacten aan te gaan met politieke partijen en andere organisaties, die niet zo ontvankelijk zijn voor directe relaties met Oosteuropese CP-e

---

*) De PPR-delegatie woonde het symposium niet bij, de D'66-delegatie wel.

Conclusie

De BZNS moge naar buiten toe de indruk willen wekken een zelfstandige politieke partij te zijn, in feite is zij niet meer dan een onder andere vlag varend verlengstuk van de BKP. Op internationaal terrein krijgt de BZNS alle gelegenheid om contacten te leggen met partijen en organisaties, waarmee de BKP slechts zeer moeizaam of helemaal geen contacten kan krijgen. In de praktijk blijkt zij deze gesprekspartners in gezamenlijke verklaringen en communiqués te willen vastleggen op standpunten (met name op het gebied van vrede en veiligheid), zoals die ook worden gehuldigd door de Bulgaarse en dus de Sowjetrussische CP.

22-11-1981